

Het bewaren van raten

door H. van der Kammen

Wanneer de imker op één broedbak overwintert, zijn er veel raten die hij buiten het bijenvolk moet bewaren. Er zijn echter wel vijanden die een poging zullen doen om deze raten aan te vallen. De grootste vijand is wel de wasmot. Eigenlijk moeten we spreken van wasmotten. Er zijn namelijk twee soorten wasmotten, de grote en de kleine wasmot. Hun wetenschappelijke naam is *Galleria Mellonella* en *Achroia Grisella*. Deze motten dringen in de zomertijd de bijenkasten binnen en leggen eitjes op de raten en in de wasmul op de bodemplank. Ook zaagspleten zijn geliefde nestplaatsen. Uit deze eitjes ontstaan larven die graag hun verblijf opslaan onder de dekseltjes van het gesloten broed. Zij spinnen zich daar in. De bijen proberen dit spinsel te verwijderen. Door deze pogingen worden echter de celdekseltjes ernstig beschadigd en naderhand niet meer hersteld. Wel bouwen de bijen een soort walletje aan weerszijden van dergelijke beschadigde cellen. Het gevolg van een en ander is, dat veel bijenpoppen in de cellen sterven of uitgroeien tot bijen met beschadigde vleugels. De larven van de wasmot voeden zich met stuifmeel, poppenhuisjes en uitwerpselen van de bijen. Deze larven verlaten op een gegeven moment de gang waarin zij zijn opgegroeid om zich te gaan verpoppen. Deze poppen kunnen we dan aantreffen onder de oren van de ramen of op de bodemplank. De temperatuur in de kast bepaalt verder de duur van het popstadium. De wasmot kan grote schade aanrichten onder de raten. Het is dus zaak dat de imker zijn aandacht geeft aan de bestrijding van de wasmot. Dit kan op verschillende manieren gebeuren:

1. In de zomermaanden kan de imker zorgen, dat de larven in de kasten geen verdere kansen krijgen. Met een scherp voorwerp kunnen gemakkelijk de larven in de broedgangen worden gedood.
2. De wasmotlarven zijn erg gevoelig voor schokken. Als de imker ziet, dat er wasmotlarven in het broed aanwezig zijn, kan hij deze raampjes afslaan en met de beitel tegen de raampjes kloppen. De larven komen dan tevoorschijn en de imker kan er zich van ontdoen. Ook het reizen heeft een gunstige ontwikkeling op de bestrijding van de wasmot.
3. De imker moet op zijn stand de nodige hygiëne betrachten. Hij moet bijvoorbeeld geen stukken raat laten slingeren en de bodemplanken reinigen zo vaak dit mogelijk is.

4. Ook in de wintertijd zijn de raten niet veilig voor de wasmot. Hoe de imker de wasmot dan moet bestrijden zullen we verderop behandelen.

Eerst wil ik nog even de aandacht vestigen op een andere vijand die het op de raten heeft voorzien met name de huismuis. De spitsmuis en de veldmuis proberen ook de kasten binnen te dringen. Moderne kasten hebben een vliegspleet van 7 mm. Deze lage openingen maken het deze muizen moeilijk de kasten binnen te dringen. Bij oudere kasten is de vliegspleet vaak hoger. De imker moet dan maatregelen nemen. Een reepje koninginnerooster voor het vlieggat kan veel onheil voorkomen. De spitsmuis en de veldmuis hebben het vooral voorzien op de bijen. Als een huismuis kans ziet bij de raten te komen kan hij flinke vernielingen aanrichten. Het is bijgevolg wel nodig, dat de imker zijn overtollige raten mot- en muizevrij opbergt gedurende de wintermaanden. Hij moet er in de eerste plaats voor zorgen, dat de plaats waar hij zijn raten op gaat bergen droog is. Op een vochtige plaats krijgen de raten last van schimmel en worden op den duur onbruikbaar. Ook een te warme plaats is uit den boze, want juist warmte geeft de wasmot gelegenheid zich te ontwikkelen. De imker moet erop bedacht zijn eventuele openingen in de bewaarplaats goed af te dichten. Een eenvoudige maar doeltreffende bewaarplaats kan de imker formeren van het reservemateriaal aan broed- en honingkamers. Hij begint met een lege bak voorzien van een reisraam of koninginnerooster. Dit geeft meer zekerheid, dat de muizen niet bij de raten kunnen komen. Bovendien staat dan ook de bak al gereed voor het geval dat hij gedurende de wintermaanden voor alle zekerheid de raten nog eens af wil zwavelen. Tussen haakjes, dit afzwavelen moet zeker gebeuren bij het opbergen van de raten op het einde van de zomer. Op de onderste bak met het reisraam worden nu de verschillende bakken met raten gestapeld zodat een schoorsteen ontstaat. Als deze schoorsteen op de randen wordt afgeplakt, ontstaat nog meer zekerheid dat geen bezoekers zullen binnenkomen. Bovendien ontstaat er trek in deze schoorsteen en trek heeft een ongunstige invloed op het leefmilieu van de wasmot. Tot besluit van de hele operatie zet de imker een schaalje met korrels paradichloorbenzol of ijsazijn boven op de raten. Hoe beter de bakken sluiten, hoe beter de dampen er voor zullen zorgen dat de wasmot geen kansen krijgt.